

Zeneelmélet Mindenkinek 4.

Készítette:

Bc. Ilka Gabriella

2015

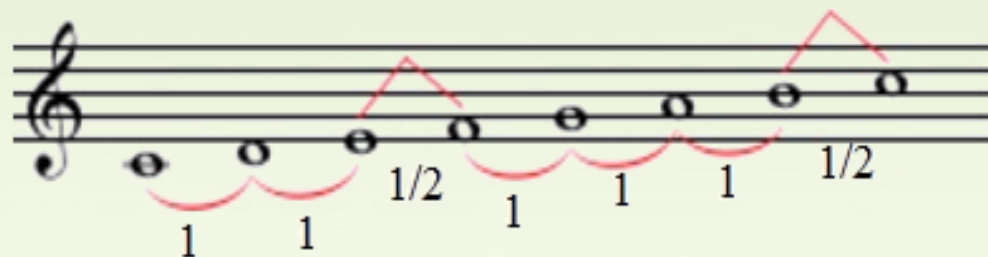
Tartalom

Hangsorok – skálák	3.
A dúr és moll skálák	4.
Puska a hangsorokhoz	5.
Hangsorok és skálák jelölései	6.
Moll skálák	7.
Kvintakkord és megfordításai	8.
Enharmonikus hangok	9.

Hangsorok - skálák

Különböző hangsorokat ismerünk a modális hangsoroktól kezdve, az ötfokú pentaton, kromatikus, egészhangú hangsorokon keresztül, a diatonikus dúr és moll jellegű hangsorokig. (Ezt csak információnak szántam.)

Nekünk fontos lesz az utóbbi, diatonikus skálák elsajátítása. Mi csak úgy fogjuk őket használni, hogy dúr és moll skálák. **A diatonikus skála, hangok sorát jelenti egy oktávon belül, pl. C-től c-ig, vagy G-től g-ig stb.** A dúr skálákra jellemző, hogy a 3. és 4. hangjuk között, valamint a 7. és 8. hangjuk között fél ($1/2$) hangtávolság (kislépés) van, a többi hang között egész (1) hangos hangtávolság (nagy lépés) helyezkedik el. Ha megtanuljuk a skálák sorrendjét, melyet a következő oldalon találsz, nem lesz szükségünk rá, hogy ezt az információt megjegyezzük. Anélkül is simán fel fogjuk tudni sorolni az egyes skálák hangjait. A lenti képen a **C dúr skála** hangjait látod, ő **jelenti az alaphangsort.**

Fontos, hogy a hangsorokat megtanuljuk, hogy majd a későbbiekben dalokat tudjunk transzponálni, lejátszani bármelyik hangtól a hangszerünkön.

A dúr és moll skálák

A diatonikus hangsorok az európai zenére jellemzőek. Hangok sorát képezik egy oktávon belül. Két csoportra osztjuk őket, keresztes és bés hangsorokra.

A keresztes hangsorok az ötös körbe tartoznak, jobban mondva a kvintkörbe. Ez azt jelenti, hogy C-től számítva felfelé haladva minden ötödik hang egy új skála kezdeti hangját képezi. A keresztek száma pedig egyel-egyel növekszik az új skálában. Pl. C dúr alaphangsor, nincs se keresztese se béje. A következő hangsor c-től az ötödik hangon kezdődik, tehát a g hangon. Itt kezdődik a G dúr melynek 1 keresztese lesz a fisz.

(itt lesz fontos a már megtanult keresztek sorrendje – fisz, cisz, gisz, disz, aisz, eisz, hisz - mert a skálákban ebben a sorrendben növekszenek majd a keresztek).

A dúr skálák vidám jellegűek. A dúr skálákat nagy betűvel írjuk.

Minden dúr skála hatodik hangjára építet hangsort moll skálának nevezünk. Vagyis minden dúr skálának meg van a maga párhuzamos moll skálája. A moll skálák szomorú jellegűek. (a moll skálákról külön fejezetben fogunk beszélni). A moll skálákat kis betűvel írjuk.

A bés skálák a négyes körbe, kvartkörbe tartoznak. C-től számítva minden negyedik hangon felfelé haladva egy következő bés skála kezdődik, melyekben mindig egy bével több bé lesz jelen. A sorrendeket lásd a következő táblázatban.

Hangsorok – skálák

Puska, ha éppen segítségre szorulsz

Keresztes dúr és moll hangsorok, keresztjeikkel együtt

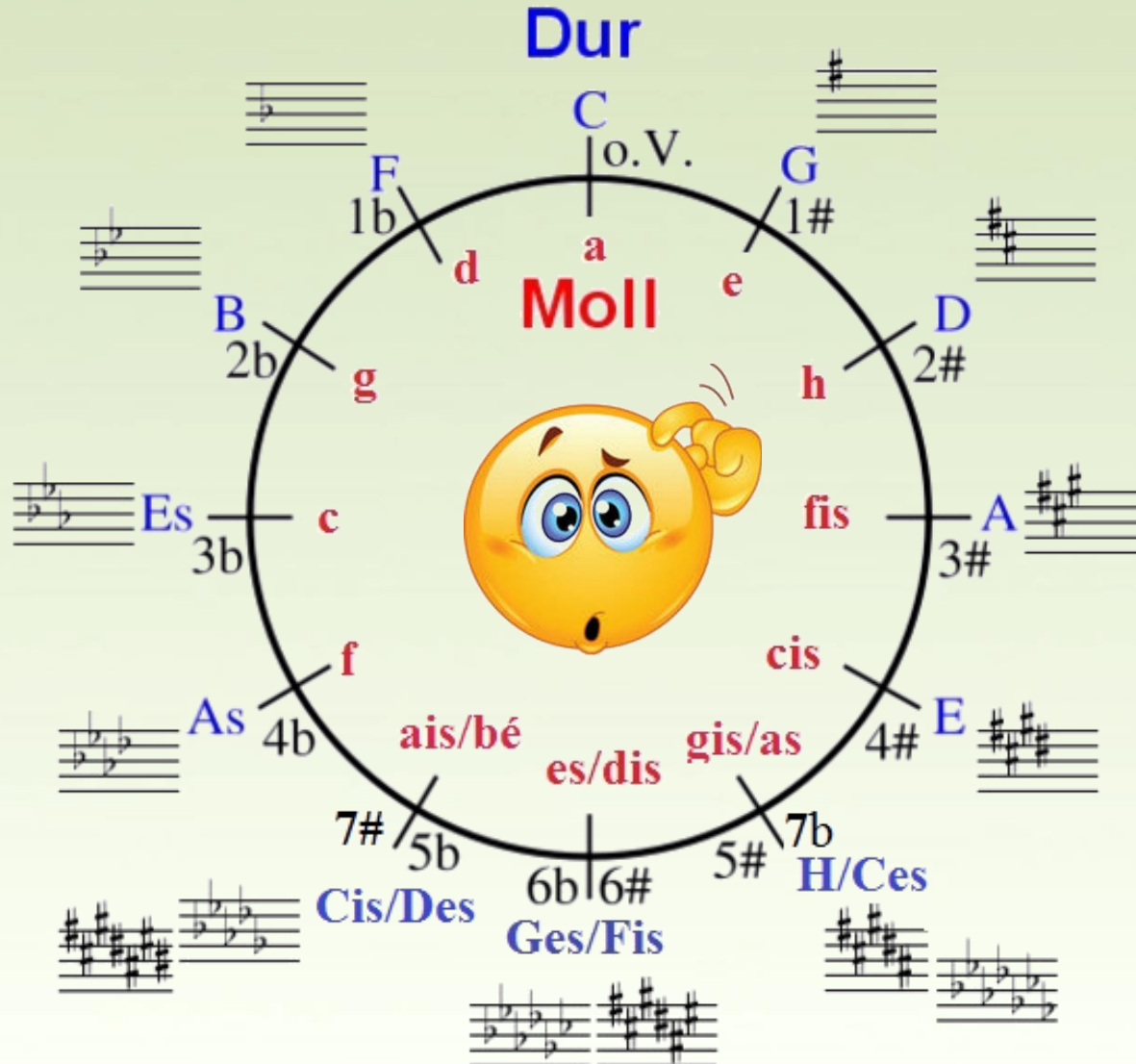
Kvintkör		1#	2#	3#	4#	5#	6#	7#
Dúr	C	G	D	A	E	H	Fis	Cis
Moll	a	e	h	fisz	cisz	gisz	disz	aisz
keresztek		fisz	cisz	gisz	disz	aisz	eisz	hisz

Bés dúr és moll hangsorok, béjeikkel együtt

Kvartkör		1 ^b	2 ^b	3 ^b	4 ^b	5 ^b	6 ^b	7 ^b
Dúr	C	F	Bé	Esz	Asz	Desz	Gesz	Cesz
Moll	a	d	g	c	f	bé	esz	asz
bé		bé	esz	asz	desz	gesz	cesz	fesz

Hangsorok - skálák

Így jelöljük az előjeleket a vonalrendszer elejére az egyes hangsoroknál, melyek segítségünkre vannak a hangnem megállapításában is

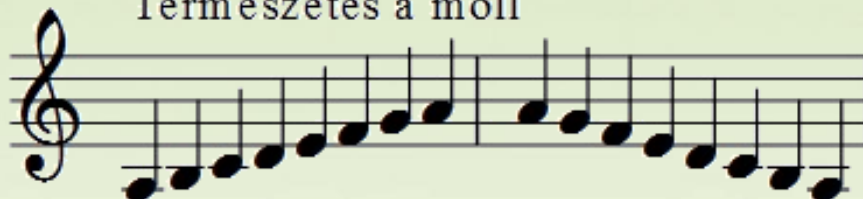

Moll skálák

Amint már említettem, a dúr skálák hatodik fokára épített hangsort moll skálának nevezzük. Ez a hangsor képezi a **természetes moll** skálát. Pl. a C dúr párhuzamos moll skálája az „a” moll. Hangjai megegyeznek a C dúr skála hangjaival, csak az „a” hangtól vannak felsorakoztatva (a h c d e f g a). Ez tehát a természetes moll skála. A magyar és szlovák népdalainkban módosított moll hangsorokat használunk, még pedig a harmonikus és melodikus moll skálát.

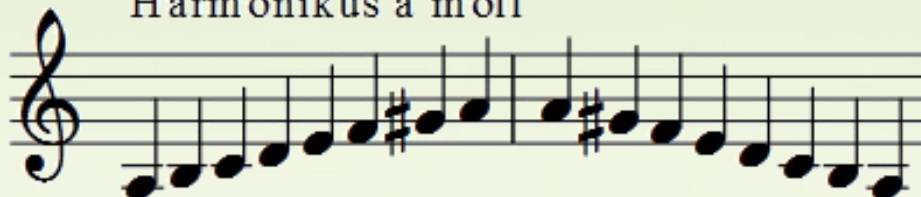

Természetes a moll

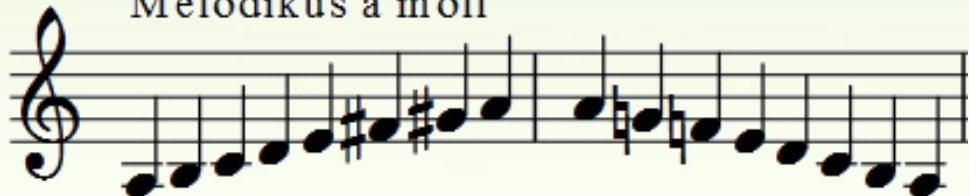
A **harmonikus moll** skálában a 7. hang fel van emelve. Az „a” moll esetében a „g” hang helyett „gisz” hangot játszunk.

Harmonikus a moll

A **melodikus moll** skálában felfelé irányban a 6. és 7. hang is fel van emelve, lefelé az emelt hangokat leszállítjuk, tehát valójában természetes moll hangsort használunk.

Melodikus a moll

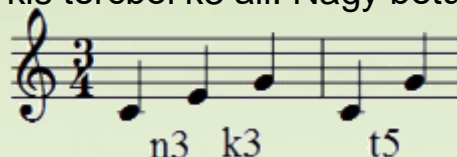

Kvintakkord és megfordításai

Az akkord minimum 3 hang együtthangzása. A kvintakkord a skála első, harmadik és ötödik hangjából áll. Nevét a két szélső hang távolságának neve alapján kapta. Úgy ahogy ismerünk dúr és moll hangsorokat, úgy az akkordok is lehetnek dúr és moll jellegűek. A dúr akkordok vidám jellegűek a moll akkordok szomorú hatást keltenek. Sőt a hangközökhöz hasonlóan módosítani is tudjuk őket, szűkíteni, bővíteni. De ezt majd a későbbiekben fogjuk tanulni.

A **dúr kvintakkord** egy nagy tercből n3 + egy kis tercből k3 áll. Nagy betűvel jelöljük „C”

C: c – e – g (c-g)
n3 k3 t5

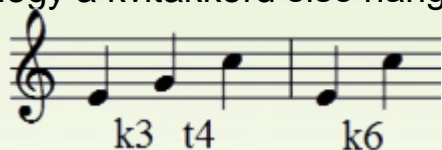
A **moll kvintakkord** először kis tercből + egy nagy tercből áll. Kis betűvel jelöljük „c”, vagy „Cmi”.

Cmi: c – esz – g (c-g)
k3 n3 t5

A **kvintakkord 1. megfordítása a szextakkord**, nevét szintén a két szélső hang közti távolság neve alapján kapta. Úgy keletkezett, hogy a kvintakkord első hangját feldobtuk felülre.

C6 e – g – c (e-c)
k3 t4 k6

Cmi6 es – g – c (es-c)
n3 t4 n6

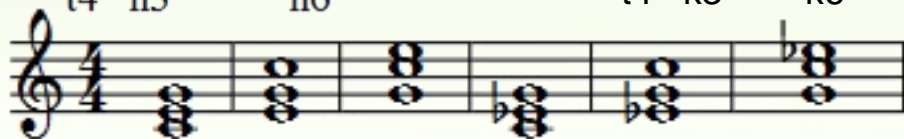

A **kvintakkord 2. megfordítása a kvartszext akkord**. Úgy keletkezett, hogy a szextakkord alsó hangját felhelyeztük felülre.

C6/4 g – c – e (g-e)
t4 n3 n6

Cmi6/4 g – c – es (g-es)
t4 k3 k6

C C6 C6/4 Cmi Cmi6 Cmi6/4

Enharmonikus hangok

Az enharmonikus hangok jellemzője, hogy **egyformán hangzanak, de más a nevük.** Tehát ha a zongorára gondolok, ugyan azon a billentyűn fogjuk játszani a különböző nevű hangokat. Pl. cisz = desz, e = fesz, h = cesz, fisz = gesz, stb.

Aki ügyes volt, már észre vehette a skáláknál azon a képen, ahol a hangsorokat kör formájában tüntettük fel, hogy néhány dúr és moll skálánál két nevet írtunk egymás mellé, azért, mert ezek a hangsorok enharmonikusak, vagyis más a nevük, de ugyanott kell a zongorán őket játszani.

Ezek a hangsorok a következők:

H dúr / Cesz dúr,
Fisz dúr / Gesz dúr,
Cisz dúr / Desz dúr

gisz moll / asz moll
disz moll / esz moll
aisz moll / bé moll

A zene az életnek olyan szüksége, mint a levegő.
Sokan csak akkor veszik észre, ha már nagyon hiányzik.

(Kodály Zoltán)

*Köszönöm a figyelmet,
jó tanulást kívánok
mindenkinek!*

Ha kérdésed lenne valamivel
kapcsolatban, írd a következő mail
címrre:

ilkovagabriela@gmail.com